

Szemet szemért...

(A bosszú kötelessége
és a megbékélés lehetősége)

AGRESSZIÓ – A HARMADIK ÉRZÉS

25/1

Gondoljuk végig egy átlagos napunkat, hányszor látjuk a környezetünkben és saját magunkon is az agresszió jeleit. Az embernél az agresszivitás a veleszületett hajlamok és a tanult reakciók bonyolult egymásra hatásának függvénye. Hogyan tudjuk kezelni a bennünk lévő agressziót, hogy ne okozzunk szándékosan kárt, rosszat a társainknak? Hol van az egyéni tűréshatár?

A külvilág ingereire adott válasz, a belső feszültség vezet az agresszív viselkedéshez. A fokozott életben maradási és előbbre jutási versenyben szervezetünk alacsonyabb szintre szállította a tűréshatárt. Ezért fordul elő, hogy az elébünk vágó autóssal üvöltözünk, nyomjuk a dudát, a villamoson összeveszünk azzal, aki leül az általunk kiszemelt ülésre stb. Egyéni szinten, a személyes kapcsolatokban csak annyit tudunk tenni, hogy nem agresszióval válaszolunk az agresszióra. Számoljunk el magunkban tízig, mielőtt cselekednénk! A humor is lehet jó helyzetmegoldás. Társadalmi szinten az érzelmi kötődés, vagyis a szeretet, a közösségi élmény és a kevésbé agresszív kiélés (például futás, tenisz, játékok) a járható út.

Globálisan is kell tenni valamit, hiszen egyre kisebbnek tűnik ez a Föld nevű bolygó számunkra, mielőtt felfalnánk egymást, változtassunk!

(Forrás: Pató Erika, www.szochalo.hu)

Kérdések és feladatok

1. Az agresszió milyen jeleit tapasztalhatjuk mindennapi életünkben?
2. Szerintetek mi magyarázza az erőszakos jelenségek érzékelhető szaporodását?
3. Előfordul-e veletek, hogy nem tudjátok türtőztetni magatokat, és agresszív módon viselkedtek?
4. Idézzetek fel ilyen eseteket, és próbáljátok megmagyarázni viselkedésetek okát!
5. Hogyan reagál a környezetetek a ti erőszakos viselkedésetekre?
6. Ti mit éreztetek, mit gondoltok, ha valaki veletek viselkedik agresszív módon?
7. A szövegben van néhány javaslat az agresszió csökkentésére. Egyetértetek ezekkel?
8. Van-e egyéb javaslatotok?
9. Hogyan lehetne ezen a helyzetek változtatni? Mi az, ami az egyes emberen múlik?

AFORIZMÁK

25/2A

CSOPORTKÁRTYÁK

1. csoport

- Egy háborút ugyanúgy nem lehet megnyerni, mint ahogy egy földrengést sem.
- Azt nem tudom, hogy a harmadik világháborút milyen fegyverekkel fogják megvívni, de a negyediket biztosan botokkal és kövekkel. (*Albert Einstein*)

2. csoport

- A háború csak akkor ér véget, ha már mindenki meghalt, aki részt vett benne.
- Csak az nem fél, akinek nincs fantáziája. (*Rejtő Jenő*)

3. csoport

- Ha kivágtál minden fát és megmérgeztél minden folyót, rá fogsz jönni, hogy a pénz nem ehető.
- A szemet-szemért az egész világot vakká teheti. (*Mahatma Gandhi*)

(Forrás: <http://lemontree.vizibarany.hu/egyebkep/aforizmak.htm>)

AFORIZMÁK

25/2B

CSOPORTOS FELADATLAP

Beszélgetsetek az egyes szólások tartalmáról, majd válaszoljatok írásban az alábbi két kérdésre!

Mi a két szólás közös témája? Milyen címet adnátok ezeknek a szólásoknak?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Egyetértetek-e azzal, amit a szólások kifejeznek? Indokoljátok a választotokat!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

További tennivalók

1. A szóvivő keresse meg az azonos kártyával dolgozó többi csoport szóvivőjét, és egyeztessék a csoportvéleményeket.
2. A helyben maradók pedig keressenek konkrét példákat az aforizmákban foglaltak igazolására, illetve megcáfolására!

AZ ÁLLATOK ÍRATLAN SZABÁLYAI

25/3A

Az állatok, közülük is a kutyák viselkedésében számos íratlan szabály érvényesül. Ezzel a kérdéssel egy külön tudományág, az etológia foglalkozik. Erre hoz tanulságos példát a következő szöveg. Olvassátok el, és végezzétek el az utána található feladatokat!

Kutyák egymás közt

Altenberg várában, hol a házőrző szerepét egy Lord nevezetű óriás termetű, éjfékete újfundlandi töltötte be, a ház leánya születésnapjára egy bűbajos, alig kéthónapos pincsit kapott ajándékba. Tanúja voltam a két állat első találkozásának. Jóllehet Quick, a pincsi hallatlanul pimasz, tréfás kedvű kölyök volt, halára rémült, amikor megpillantotta a feléje közelgő, fekete bundahegyet. Mint hasonló esetben minden kölyökkutya, Quick is azonnal hanyatt vetette magát, és amikor Lord megszaglászta a hasa környékét, pirinyó, sárga szökőkutat produkált. A hatalmas kutya a folyékony érzelemnyilvánítás szagellenőrzése után lassan és méltóságteljesen elfordult a rémüldöző kisbabától. Ám Quick a következő szempillantásban felugrott, és mint akit elfogott az úgynevezett futógörccs, szorosra vont nyolcas hurkokban száguldozni kezdett az óriás lábai között, játékosan felugrott rá, és arra noszogatta, hogy vegye őt üldözőbe. Kicsi gazdája, aki eddig záporozó könnyekkel nézte a találkozást, s akit csupán könyörtelen bátyjai akadályoztak meg a beavatkozásban, megkönnyebbülten lélegzett fel, amikor végre kibontakozott a valóban megható jelenet: egy nagyon nagy és egy nagyon pici kutya közös játéka...

Az azonos fajú és azonos társadalmi formációhoz tartozó állatok között a kölyök körülbelül hat hónapos koráig abszolút sérthetetlen. A behódolási póz – a hanyatt vágódás és vizelés – csak a találkozás első pillanatában szükséges, és szemlátomást főként arra szolgál, hogy a felnőtt kutya tudomására jusson, miszerint kölyökkel áll szemben. (...)

A kutya-erkölcsök íratlan törvényének örvendetes és rokonszenves oldala a nőket és gyermekeket, azaz a szukákat és kölyköket megillető lovagias bánásmód. Normális kutya soha nem harapja meg nőstény fajtársát, a szuka feltétlen tabu, sőt bármit megengedhet magának a kannal szemben. Nyaggathatja, ráncigálhatja, akár komolyan meg is haraphatja, a kannak nem áll jogában semmilyen megtorló intézkedés, legfeljebb a megalázkodás póza, esetleg megkísérelheti az említett „udvarias ábrázat” segítségével a bős asszonyosság támadását a játékoság felé téríteni. Egyetlen további lehetőségétől, a nyílt menekvéstől férfiúi méltósága tiltja el, hiszen a kan éppen a nőstény előtt igyekszik a legkínosabban megóvni tekintélyét.

(Forrás: Konrad Lorenz *Ember és a kutya*. 1981.)

AZ ÁLLATOK ÍRATLAN SZABÁLYAI

25/3B

CSOPORTOS FELADATLAP

Válaszoljatok írásban az alábbi kérdésekre!

A kutyák viselkedésének milyen íratlan szabályai ismerhetők meg a történetből?

.....

.....

.....

.....

Vannak-e nektek hasonló tapasztalataitok a kutyákkal kapcsolatban?

.....

.....

.....

.....

Hozzatok példákat a kutyák és más állatok ösztönös viselkedésének „törvényeire”!

.....

.....

.....

.....

Bizonyára hallottatok már megvaduló, emberre, gyerekre támadó, úgynevezett harci kutyákról. Tetteik olykor ellentmondanak a „kutyaerkölcs” szabályainak. Mit gondoltok, ki a felelős az ő agresszivitásukért?

.....

.....

.....

.....

AZ ÁLLATOK ÉS AZ EMBEREK KAPCSOLATA

25/4

FELADATKÁRTYÁK

1.

Gyűjtsetek olyan közmondásokat, szólásokat, amelyben állatok szerepelnek! Szerintetek milyen tulajdonságokat hordoznak az ott említett állatok?

2.

Mi jellemzi az állatokat ábrázoló rajzfilmfigurákat?
Milyen mesében, mondában szereplő állatfigurákat ismertek?

3.

Miben áll az ember felelőssége az állatvilágért?
Miként vélekedtek a vadászatról?
Milyennek képzelitek az ideális állatkertet?

4.

Mi a véleményetek az állatkísérletekről?
Milyen kipusztuló állatfajokat ismertek?
Milyen következményei vannak az állatok, állatfajok kipusztulásának?

5.

Szerintetek szükség van-e állatvédelmi törvényre? Miért?
Megilletik-e az állatokat is bizonyos jogok?
Mit tudtok az állatvédelem hazai helyzetéről?

6.

Van-e otthon saját állatotok? Meséljétek el az ezzel/ezekkel kapcsolatos jó és rossz élményeiteket!
Mi a véleményetek az egzotikus állatok, vadállatok otthoni tartásáról? Egyetértetek-e azzal, hogy egyesek magánházaiban oroszlánokat, tigriseket, mérges kígyókat és hasonló állatokat tartsanak?

KISFIÚ ÉS NAGYFIÚ

(VÁMOS MIKLÓS ELBESZÉLÉSE)

25/5A

Éppen a III/B osztály nyomult kifelé a kapun. Futottak, bár egyik-másik a szíve szerint lépésben jött volna. Minket most csak egyikük érdekel. Az illető közepes magasságú Kisfiú, egyáltalán nem Kisfiúbb, mint a többiek, de kevésbé sem Kisfiú, mint azok. Persze azért különbözik is tőlük. (Hiszen a Kisfiúk különböznek egymástól.) Lökték hátulról, kénytelen volt futni. A kapunál megbotlott, és a Nagyfiúra zuhant.

– Nem tudsz vigyázni, öcskös? – mondta az, és ellökte magától. Ám a kapun kibuggyanó újabb gyerekhullámról visszapattanva, a Kisfiú ismét a Nagyfiú karjai között találta magát.

– Hát löknek! – méltatlankodott.

– Akkora pofont kapsz, hogy leszárad a fejed! – sziszegte a Nagyfiú, és újra odébb taszította. De a Kisfiú megint csak visszaperdült a korláthoz.

– Nem hiszed, hogy szájon váglak? – ragadta meg a Nagyfiú a Kisfiú gallérját. A Kisfiú hallgatott, majd felnézett rá.

– Hát üss! – mondta csendesen.

– Micsoda?

– Üss, ha akarsz. A Nagyfiú meghökkent.

– Mi az, hogy üssek?

– Hát üssél, na!

A Nagyfiú még egyszer végigmérte a Kisfiút, vékony lábaira, keskeny vállára siklott a szeme. Megvakarta a fejét, és följebb tolta a sapkát.

– Te azt hiszed, hogy erősebb vagy nálam?

– Dehogyan hiszem!

– Hát akkor? – tette csípőre a kezét a Nagyfiú. Lehajolt, egészen közelről nézett a Kisfiú arcába.

– Ha meg akarsz verni, úgysem tudom megakadályozni! – mondta az. A Nagyfiú csapdát sejtett. Összeráncolta a homlokát, tanácstalanul nézett körül. A kapu már üres volt, csak egy-egy lemaradt Kis-, illetve Nagyfiú jött ki rajta időnként. Három Kisfiú (III/B-sek) az eseményeket figyelte – persze tisztos távolból. Közöttük volt Bors, aki még éppen hogy Kisfiú, de már tulajdonképpen Nagyfiú. (Ötödikbe kellene járnia, ám kétszer bukott osztályismétlésre, ezért harmadikos.) – Szaladj el! – kiáltotta oda Bors a Kisfiúnak. – Nagyon erős, nagyon meg fog verni! – mutatott a Nagyfiúra. A Kisfiú a fejét ingatta. Végiggondolta már. Ha ő nekiiramodik, a Nagyfiú utoléri, és még sokkal jobban megveri. Vagy máskor találkoznak, és akkor veri meg. Allandóan veszélyben lesz, örökösen rettegni fog. Különben is, a Nagyfiú bizonyára gyorsabban fut, mint ő. Ez tény. A Kisfiúnak vékony és rövid lábai voltak. Legjobb túlesni rajta! – gondolta. – Utána nyugodt lelkiismerettel mehetek haza. A Nagyfiú titokban azt remélte, hogy a Kisfiú megfogadja a tanácsot és elfut. Már régen lecsillapodott a dühe, indult volna a dolgára. A kapu üres volt, mindenki elment, csak ők ketten álltak ott a korlátnál. A Nagyfiú értetlenül rázta a fejét. A csend egyre zavartabb lett közöttük.

– Te! – szólalt meg rekedtes hangon a Nagyfiú. – Menj el, fuss el, csinálj, amit akarsz! – és ezzel hátat fordított a Kisfiúnak. Ismét cigarettára gyújtott. Eltelt néhány perc. Hátrasan dított a válla fölött. A Kisfiú ugyanott állt, ahol eddig.

– Mondd, most mi a fenének nem mész el? – kérdezte a Nagyfiú. És hogy a Kisfiú nem válaszolt, hanem csak nézett rá engedelmesen, a keze tétován megindult felé. A pofon sokkal komolyabbra sikerült, mint ahogy a Nagyfiú szánta. A Kisfiú feje nekiütődött az oszlopnak, nagyot koppant. És amikor mindezek után a Kisfiú – ahelyett hogy elfutott volna vagy sírni kezdett volna – szótlanul letörölte a vért az orráról, majd lassú mozdulatokkal zsebkendő után kotorászott – a Nagyfiú nekiesett, és agyba-főbe verte.

(Vámos Miklós: *Valaki más.* Magvető Kiadó, Budapest, 1981. 9–12. o.)

KISFIÚ ÉS NAGYFIÚ

25/5C

CSOPORTOS FELADATLAP

Megfigyeléseitekre támaszkodva töltsétek ki a következő táblázatot!

	Mit szeretne?	Mitől fél?	Mit tesz?	Szerintetek mit kellett volna tennie?
Nagyfiú				
Kisfiú				
Iskolatárs				

MIT TEHETÜNK AZ ERŐSZAK ELLEN?

(RÉSZLET ADRIAN MOLE TITKOS NAPLÓJÁBÓL)

25/6A

Február 16. Hétfő

Hát ez a nap kész katasztrófa volt.

Már nem Pandora ül mellettem, hanem Barry Kent. Egész órán másolta, amit írok, és ráógumit fúj a fülembe. Megmondtam Miss Elfnek, de ő is fél Barry Kenttől, ezért azután egy szót sem szólt.

Február 17. Kedd

Barry Kent azt mondta, fasírtot csinál belőlem, ha nem adok neki mindennap huszonöt pennyt. Azt feleltem, hogy csak az idejét pazarolja, ha tőlem fenyegetődéssel akar pénzt kicsikarni. Egy árva megtakarított vasam sincs. Anya egyenesen az ifjúsági takarékbetétemre utaltatja a zsebpénzemet, és napi tizenöt pennyt ad Mars szeletre. Barry Kent erre az ebédpénzemet követelte! Közöltem vele, hogy apa csekken fizeti, mióta felment napi hatvan pennyre, mire Barry Kent tökön rúgott és elsétált. De előbb még odavetette: – Kaphatsz még! Jelentkeztem lapkihordónak.

Február 20. Péntek

Barry Kent földrajzon azt mondta Miss Elfnek, hogy "ba' meg", mire Miss Elf leküldte Mr. Scrutonhoz, hogy büntessék meg. Remélem, hogy jól megnyuvasztják. Craig Thomasszal fogok barátkozni, ő az egyik legerősebb harmadikos. Ma a szünetben vettem neki egy Mars szeletet. Úgy tettem, mintha rosszul érezném magam, és nem volna kedvem megenni. Azt mondta: - Kösz, Mole. - Most először szólt hozzám. Ha jól keverem a kártyát, bekerülhetek a bandájába. Akkor aztán Barry Kent nem mer hozzám nyúlni.

Február 21. Szombat

Marha szépet álmodtam: Sabre majd széttépte Barry Kentet, Mr. Scruton és Miss Elf csak figyelték.

Március 3. Kedd

HÚSHAGYÓKEDD Átadtam Barry Kentnek a sápot. Nem hiszem, hogy van Isten. Ha létezne, egészen biztos nem engedné, hogy az olyan alakok, mint ez a Barry Kent, szabadon járjanak, és intellektueket zsaroljanak. Vajon miért szekálják a nagyobb fiatalok a kisebb fiatalokat? Talán lepusztul az agyállományuk a pluszmunkától, amit azért kell kifejteniük, hogy erősödjön a csontjuk meg a többi, esetleg agykárosodást szenvednek a sporttól, amit olyan nagyon űznek, persze az is lehet, hogy az idősebb fiatalok egyszerűen szeretnek fenyegetőzni és verekedni. Az egyetemen talán majd tanulmányozom ezt a problémát.

Kiadatom a dolgozatomat, és küldök egy példányt Barry Kentnek. Lehet, hogy addigra majd olvasni is megtanul.

Március 26. Csütörtök

Barry Kentet elkapta a rendőrség, mert nem égett a hátsó lámpája a bringáján. Remélem, javítóintézetbe küldik. Egy kis sitt-sokk jót tenne neki.

Április 30. Csütörtök

Ma a suliban komolyan megfenyegettek. Barry Kent bedobta a diplomataföldszőnyeget a rögbipályára. Sürgősen adnom kellett neki két fontot, mielőtt még engem is utána dobott volna. Apától kínos pénzt kérni, kétségbe van esve a rezszi miatt.

Május 21. Csütörtök

Barry Kent ma megvert az öltözőben. Felakasztott a fogasra. „Zsarutéglának” hívott és még máshogy is, de az leírhatatlan. Nagymama megneszelte a dolgot, pedig apa titkolni akarta előtte a cukorbetegsége miatt. Végighallgatta az egészet, azután feltette a kalapját, beharapta az ajkát és elment. Egy óra hét percig volt távol, akkor bejött, levetette a kabátját, megfésülködött, és kivett a rablóbiztos övéből 27 font 18 pennyt. Azt mondta: – Most már nem fog bántani, Adrian, de ha mégis, csak szólj! – Azután vacsorát csinált. Szardínia volt, paradicsom és gyömbéres sütemény. Vittem neki a trafikba egy diabetikus csokoládét nagyrabecsülésem jeléül.

Május 22. Péntek

Az egész suliban beszélnek, hogy egy hetvenhat éves öregasszony úgy megijesztette Barry Kentet meg az apját, hogy visszaadták az egész sápot. Barry Kent nem mer mutatkozni. A bandája új vezért választ.

(Sue Townsend *Adrian Mole minden kínszenvedései*. Móra Kiadó, Budapest, 1987.)

MIT TEHETÜNK AZ ERŐSZAK ELLEN?

25/6B

EGYÉNI FELADATALAP

Válaszoljatok írásban az alábbi kérdésekre!

Ki segít Adriannek Barry Kenttel szemben?

.....

Hogyan vélekedsz Barry Kentről? Miért ábrándul ki belőle a bandája?

.....

.....

.....

Voltál-e már hasonló helyzetben? Ha igen kitől vártál volna segítséget? Megkaptad ezt?

.....

.....

.....

.....

.....

Előfordult már veled, hogy te voltál agresszív valamelyik társaddal? Ha igen, miért? Milyen következménye lett a dolognak? Hogyan látod az esetet utólag?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szerinted mit lehet tenni a terjedő erőszak ellen?

.....

.....

.....

ERŐSZAK A MÚZEUMKERTBEN

(RÉSZLET MOLNÁR FERENC: *A PÁL UTCAI FIÚK*
CÍMŰ REGÉNYÉBŐL)

25/7A

A kis Nemecek izgatott volt, mikor érezte, hogy egy fontos dolog központjává válik. Ez ritkán esett meg vele. Nemecek mindenkinek levegő volt. Se nem osztott, se nem szorzott, mint az egy a számtanban. Senki se törődött vele. Jelentéktelen kis sovány fiú volt, gyöngye gyerek. És talán éppen ez tette őt alkalmassá arra, hogy jó legyen áldozatnak. Elkezdett beszélni, s a fiúk összedugták fejüket.

– Úgy volt – mondta –, hogy ebéd után kimentünk a múziumba, a Weisz meg én, meg a Richter, meg a Kolnay, meg a Barabás. Előbb métát akartunk játszani az Eszterházy utcában, de a labda a reálistaké volt, és azok nem engedték. Akkor azt mondja Barabás: „Menjünk be a múziumba, és golyózzunk a falnál.” És akkor mind bementünk a múziumba, és golyózni kezdtünk a falnál. Azt játszottuk, hogy mindenki gurít egy golyót, és akinek a golyója eltalál egy olyan golyót, ami már oda van gurítva, akkor azé az összes golyó. És sorba gurítottuk a golyókat, már volt a falnál vagy tizenöt golyó, és volt közte két üveg is. És akkor egyszerre csak kiáltja a Richter: „Vége van, jönnek a Pásztorok!” És a sarkon jöttek is a Pásztorok, zsebre volt dugva a kezük, és lehajtották a fejüket, és olyan lassan jöttek, hogy mi mindnyájan nagyon megijedtünk. Hát hiába is voltunk mi öten, ők ketten olyan erősek, hogy tízet is elvernek. És nem is szabad minket úgy számítani, hogy mi öten vagyunk, mert ha baj van, akkor a Kolnay is elszalad, és a Barabás is elszalad, hát csak hármat szabad számítani. Esetleg én is elszaladok, hát csak kettőt szabad számítani. És ha esetleg mind az öten elszaladunk, akkor se ér az egész semmit, mert a Pásztorok a legjobb futók az egész múziumban és mink hiába szaladunk, mert utolérnek. Hát csak jöttek a Pásztorok, egyre közelebb jöttek és nézték nagyon a golyókat. Mondom a Kolnaynak: „Te, ezeknek tetszik a mi golyónk!” – És még a Weisz volt a legokosabb, mert ő mindjárt mondta: „Gyönnek, gyönnek, ebből a gyövésből nagy einstand lesz!” – De én azt gondoltam, hogy nem fognak minket bántani, hiszen mi soha nem csináltunk nekik semmit. És eleinte nem is bántottak, csak odaálltak és nézték a játékot. A Kolnay azt súgta a fülembe: „Te, Nemecek, hagyjuk abba.” Azt mondom neki: „Hogyne, majd éppen most, amikor te gurítottál és nem találtál! Most rajtam a sor. Ha megnyerem, abbahagyjuk.” Közben a Richter gurított, de annak már reszketett a keze a félelemtől, és fél szemmel a Pásztorokra nézett, hát persze, hogy nem talált. De a Pásztorok nem is mozdultak, csak ott álltak, zsebre dugott kézzel. Akkor aztán én gurítottam és találtam. Megnyertem az összes golyókat. És oda akarok menni, hogy összeszedjem, volt már vagy harminc golyó, de élembe ugrott az egyik Pásztor, a kisebbik, és rám kiáltott: „Einstand!” Én hátranéztem és a Kolnay meg a Barabás már szaladtak, a Weisz a falnál állt, és sápadt volt, a Richter meg még gondolkozott, hogy szaladjon-e vagy nem. Én próbáltam előbb becsületesen. Azt mondtam: „Kérem, ehhez maguknak nincs joguk.” – De akkor már az öregebbik Pásztor szedte fel a golyókat és rakta be a zsebébe. A fiatalabbik meg megfogta a mellemen a kabátomat és rám kiáltott: „Nem hallottad, hogy einstand?” Hát persze aztán én se szóltam semmit. A Weisz pityeregni kezdett a falnál. És a Kolnay meg a Kende a múzeum sarkáról kukucskáltak vissza, hogy mi történik. És a Pásztorok mind fölszedték a golyókat, és egy szót se szóltak, csak továbbmentek. Ez volt az egész.

ERŐSZAK A MÚZEUMKERTBEN

25/7B

SZEREPKÁRTYÁK

Idősebbik Pásztor	Weiss
Fiatalabbik Pásztor	Egy kívülálló szemtanú
Nemecsek	Kolnay
Barabás	Richter

Idősebbik Pásztor	Weiss
Fiatalabbik Pásztor	Egy kívülálló szemtanú
Nemecsek	Kolnay
Barabás	Richter

Idősebbik Pásztor	Weiss
Fiatalabbik Pásztor	Egy kívülálló szemtanú
Nemecsek	Kolnay
Barabás	Richter

„NAGYON MEG VOLTAM MAGAMMAL ELÉGEDVE...”

(RÉSZLET NAGY LAJOS ÖNÉLETRAJZI REGÉNYÉBŐL)

25/8

Ugyanaz az ember lehet áldozat és tettes is. Az is előfordulhat, hogy az, akinek lehetősége van igazságot szolgáltatni, bosszút állni, képes lemondani a megtorlásról. Mindkét esetre találtok példát Nagy Lajos önéletrajzának következő részletében. Olvassátok el a szöveget, és oldjátok meg a feladatokat!

Ebben az iskolában barátot sem tudtam magamnak szerezni. Egy fiú akadt, akivel annyira kapcsolódtunk egymáshoz, hogy az iskolából hazafelé egy darabon együtt mentünk. Ravasz fiú lehetett, mert egyszer furcsa dolgot művelt velem. Egyik óra után éppen a Károly körúton mentünk, amikor hozzám toppant egy nálam magasabb, nyurga fiú. A pajtásommal kezét fogott, velem nem. Hanem nyomban így szólt hozzám:

– Te piszkálsz mindig a Dezsőt? Te nem hagysz neki békét? Mind a hárman megálltunk. Dezső vigyorgott rám. Én meg nem is felelhettem, az idegen gyerek máris pofon vágott. És ment tovább Dezsővel, aki loholt utána. Én álltam, bámultam feléjük, semmit sem tudtam csinálni. Olyan váratlan volt a támadás, hogy eszem és akaratom megbénult. Be kellett látnom, hogy elöntött a gyávaság, és nem valami vitézül viselkedtem.

Az iskolának tágas, kavicsos udvara volt, a szünetekben ott szaladgáltunk. Egy fiú egyszer szemtelenkedett velem, megfogtam és levágtam a földre. Rátérdeltem és öklömmel az arcába akartam ütni. Ő olyan ijedt pislogással nézett rám, hogy megsajnáltam, de olyan hirtelen, hogy kezem, mielőtt lesújtott volna, megállt a levegőben. Fölálltam és elengedtem. Nagyon meg voltam magammal elégedve.

(Nagy Lajos: *A lázadó ember*)

Kérdések

Egyetértesz-e a történetét elbeszélő fiúval, amikor azt állítja, hogy nem viselkedett elég vitézül az őt megütő társával szemben? Szerinted mit kellett, és mit lehetett volna tennie?

Ért-e már téged az övéhez hasonló igazságtalanság?

Mi a véleményed Dezsőről? Bátornak vagy gyávának tartod az elbeszélő fiút? Valóban meg lehet magával elégedve?

Előfordult-e már veled (mint a történetet elbeszélő fiúval), hogy: váratlanul megbántottak, verekedésben, veszekedésben, vitában gyengébb voltál, erősebbnek bizonyultál?

Hogyan viselkedtél, amikor alul maradtál? Milyen érzés volt ez? Amikor erősebb voltál, kihasználtad-e a fölényt? Hogyan? Mi történt ebben az esetben?

MAHATHMA GANDHI: A KARD TANA

(RÉSZLET)

25/9A

Gandhi az erőszakmentes filozófia egyik leghitelesebb képviselője. Érdemes elgondolkodni szavain, amikor a gyávaság és az erőszak közötti választás kérdéseit taglalja.

Azt gondolom, hogy olyan esetben, amidőn csak a gyávaság és az erőszak között választhatunk, az erőszakot tanácsolnám. Egyszer azt kérdezte tőlem legidősebb fiam, mit kellett volna tennie, ha történetesen jelen van 1908-ban, amikor megtámadtak és majdnem halálosan megsebesítettek. Vajon néznie kellett volna, hogyan ölnek meg, vagy pedig testi ereje segítségével meg kellett volna védenie? Azt feleltem, hogy kötelessége lett volna megvédelmeznie engem, még erőszak alkalmazásával is. Ezért vettem részt a búr háborúban, az ún. zulu felkelésben és az első világháborúban. Ezért helyeslem, hogy mindazok, akik hisznek az erőszakban, gyakorolják magukat a fegyverek használatában. Szívesebben látnám, ha India, hogy megvédje becsületét, fegyverhez nyúlna, mint ha gyáva és tehetetlen szemlélője maradna tulajdon megalázásának. Hiszem azonban, hogy az erőszak nélküliség magasabb rendű, mint az erőszak, hogy megbocsátani férfiasabb dolog, mint büntetni. De az önuralom csak akkor jelent megbocsátást, ha hatalmunkban áll a büntetés is. A megbocsátásnak nincs jelentősége, ha valamely erőtlén lény színleli csupán. Aligha állítható, hogy az egér megbocsát a macskának, amikor engedi, hogy az széttépje. (...)

(Idézi: Jan Pilat (1969) *Mahatma Gandhi élete* Budapest, Gondolat Kiadó)

MAHATHMA GANDHI: A KARD TANA

25/9B

EGYÉNI FELADATLAP – 1. CSOPORT

Válaszolj írásban a következő kérdésekre!

Egyetértesz-e vagy sem azzal a kijelentéssel, hogy megbocsátani férfiasabb (bátrabb) dolog, mint büntetni? Indokold is meg a válaszodat!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Egyetértesz-e vagy sem azzal, hogy Gandhi fiának a felidézett esetben kötelessége lett volna apját akár erőszakos módon is megvédeni? Indokold is meg a válaszodat!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mit gondolsz az egér és a macska esetéről? (Gandhi nem nevezi igazi megbocsátásnak azt, hogy az egér „erőszakmentesen” engedi felfalni magát.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MAHATHMA GANDHI: A KARD TANA

25/9C

EGYÉNI FELADATLAP – 2. CSOPORT

Válaszolj írásban a következő kérdésekre!

Gyávának nevezhető-e az, aki elkerüli az erőszakot?

.....

.....

.....

.....

.....

Fontos tulajdonság-e a bátorság?

.....

.....

.....

.....

.....

Te saját magadat bátornak tartod-e?

.....

.....

.....

.....

.....

Szeretnéd-e, ha mások bátornak tartanának téged?

.....

.....

.....

.....

.....

